

ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКЗАМЕН З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Варіант 3000

Інструкція щодо виконання роботи

Екзаменаційна робота складається з двох частин, що містять 27 завдань. Частина 1 містить 26 завдань, частина 2 – одне завдання.

На виконання екзаменаційної роботи з української мови відводиться 3,5 години (210 хвилин).

Відповідями до завдань 1-26 є цифра (число) або слово (кілька слів), послідовність цифр (чисел). Відповідь запишіть в зоні відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у бланк відповідей №1.

КВМ

Бланк

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д
5	2	6	1	3

 7 5 2 6 1 3

Відповідь:

Р	А	С	К	И	Д	А	Т	Ь	И	С	П	У	Г	А	Т	Ь
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

 Р А С К И Д А Т Ь И С П У Г А Т Ь

Відповідь: 1 2 4 14 1 2 4

Завдання 27 частини 2 – твір за прочитаним текстом. Це завдання виконується на бланку відповідей №2.

Всі бланки ЄДЕ заповнюються яскравими чорними чорнилами. Допускається використання гелевої, або капілярної, або пір'яної ручки.

При виконанні завдань можна користуватися чернеткою. Записи у чернетці не враховуються при оцінюванні роботи.

Бали, одержані Вами за виконані завдання, сумуються. Намагайтеся виконати як можна більше завдань і набрати найбільшу кількість балів.

Бажаємо успіху!

Частина 1

Відповідями до завдань 1-26 є цифра (число) або слово (кілька слів), послідовність цифр (чисел). Запишіть відповідь в поле відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ №1 справа від номера завдання, починаючи з першої клітинки, без пробілів, ком та інших додаткових символів. Кожну букву чи цифру пишіть в окремій клітинці у відповідності з наведеними у бланку зразками.

Прочитайте текст і виконайте завдання 1-3.

(1) Норма — одна з основних умов стабільності, стійкості мови, адже без стійкості норми мовний зв'язок між поколіннями був би порушений і ми перестали б розуміти людей, що жили яких-небудь сто років тому. (2) <...> стійкість норми не абсолютна, а відносна: як і все в мові, вона постійно змінюється під впливом розмовної мови, діалектів, запозичень і т. п. (3) Це, в свою чергу, є найважливішою умовою безперервного історичного розвитку літературної мови, яка являє собою у тому числі встановлення і старіння її норм згідно з потребами суспільства і в силу внутрішніх закономірностей мовного розвитку.

1

Укажіть два речення, у яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Історичний розвиток мови є послідовним накопичення його основних норм, які надзвичайно стійкі.

2) Мовна норма одночасно стійка і мінлива, і тому вона є важливою умовою не тільки стабільності, але й розвитку мови.

3) Мінливість мовної норми, що відчуває вплив розмовної мови, є найважливішим чинником, що забезпечує стабільність мови.

4) Розвиток мови визначається впливом на неї розмовної мови.

5) Стійкість мовної норми як однієї з необхідних умов стабільності системи мови все ж не абсолютна: вона змінюється під впливом багатьох факторів, завдяки чому літературна мова постійно розвивається.

Відповідь: _____.

2

Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

Тому

Однак

Тобто

Наприклад,

Таким чином

Відповідь: _____.

3

Прочитайте фрагмент словникової статті, у якій наводяться значення слова УМОВА. Визначте значення, у якому це слово вживається у третьому (3) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Умова, -и, ж.

1. Взаємна усна чи письмова домовленість про що-небудь; угода, договір.
2. Вимога, пропозиція, що висуваються однією стороною, а також при укладенні угоди, договору.
3. чого, рідше для чого, заст. до чого. Необхідна обставина, яка уможливило здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь.
4. мн. Правила, які існують або встановлені в тій чи іншій галузі життя, діяльності, які забезпечують нормальну роботу чого-небудь.

Відповідь: _____.

4

В одному з наведених нижче слів допущено помилку в постановці наголосу: **НЕПРАВИЛЬНО** виділена буква, що позначає наголошений голосний звук. Випишіть це слово.

болотИстий
донькА
житлО
зОзла
квартАл

Відповідь: _____.

5

В одному з наведених нижче речень **НЕПРАВИЛЬНО** вжито виділене слово. **Виправте лексичну помилку, дібравши до виділеного слова паронім. Запишіть дібране слово.**

КІННИЙ загін сховався за перелісок.

На концерті був присутній увесь ОСОБИСТИЙ склад батальйону.

Модрина має хвою, яка опадає щороку, як листя з ЛИСТЯНИХ дерев.

У Павла Сергійовича був постійний АБОНЕМЕНТ на концерти в консерваторію.

В народі прополіс давно вважають ЕФЕКТИВНИМ засобом для видалення мозолів.

Відповідь: _____.

6

Відредагуйте речення: виправте лексичну помилку, **вилучивши зайве** слово. Випишіть це слово.

Нерідко художні твори бувають автобіографічні. Відомо, що, створюючи повість «Гуси-лебеді летять», Михайло Стельмах писав свою автобіографію.

Відповідь: _____.

7

В одному з наведених імен по батькові допущено помилку. Виправте помилку і запишіть це слово правильно.

Григорівна
Григорійович
Сергійович
Сергіївна
Юрійович

Відповідь: _____.

8

Установіть відповідність між граматичними помилками і реченнями, в яких вони допущені: до кожної позиції першої колонки доберіть відповідну позицію з другої колонки.

ГРАМАТИЧНІ ПОМИЛКИ	РЕЧЕННЯ
А) неправильна побудова речень із дієприслівниковими зворотами	1) Додатковий матеріал я не тільки брав з літератури, але й газет і журналів. 2) Добро повинно у будь-якому випадку, навіть самому складному, перемагати зло.
Б) помилкове творення форм ступенів порівняння прикметника	3) Наші предки любили прикрашати своє житло. 4) Хоча й зветься цей місяць лютим, але вже починає пригрівати сонечко.
В) помилка в творенні особових форм	5) Не можна уявити собі ліс без щебетання птахів, без сліду звіра. 6) Людина, яка поріднилася з природою настільки, що не могла прожити без неї і дня.
Г) неправильна побудова складного речення	7) Прийшовши з кіно, почали роботи домашнє завдання з математики. 8) На думку героя, йому муштуть всі підкорятись, а не він.
Д) неправильна побудова речення з однорідними членами	9) Старанно вчіться, акуратно відвідуйте уроки.

Запишіть у таблицю вибрані цифри під відповідними буквами.

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д

9

Визначте слово, у якому на місці пропуску пишеться буква **З**.
Випишіть це слово, вставивши пропущену букву.

- ..робити
- ..кинути
- ..питати
- ..терпіти
- ..ховати

Відповідь: _____.

10

Укажіть варіант відповіді, у якому в усіх словах одного рядка пропущена одна та сама буква. Запишіть номер відповіді.

- 1) тр..мгтіи, пряд..во
- 2) тр..вога, створ..ння
- 3) зап..чалилась, пром..нистий
- 4) пал..чка, л..генда
- 5) кр..тичний, ап..льсин

Відповідь: _____.

11

Випишіть слово, у якому на місці пропуску м'який знак **НЕ** пишеться.

- дерз..кий
- вуз..ко
- джерел..це
- стан..те
- тр..ома

Відповідь: _____.

12

Випишіть слово, у якому на місці пропуску апостроф **НЕ** пишеться.

- солов..ятко
- в..язкий
- роз..ятрувати
- св..ятоша
- безкультур..я

Відповідь: _____.

13

Визначте речення, в якому **НЕ** зі словом пишеться разом. Розкрийте дужки і випишіть це слово.

Українська пісня!.. Хто не був зачарований нею, хто (НЕ)ЗГАДУЄ її, як своє чисте, прозоре дитинство.

Який митець (НЕ)БУВ натхнений її багатючими мелодіями, її чарівною силою.

Прямую крізь центр містечка, тут непогано, коли більше на вулицях НЕ(МАЄ) нікого.

Пісня завжди житиме між нами від роду і до роду, бо народ без пісні (НЕ)МАЄ душі.

Він жив піснями, ніколи (НЕ)ЗАБУВАВ стежини до рідної хати.

Відповідь: _____.

14

Визначте рядок, у якому обидва слова пишуться разом. Зніміть ризку і випишіть ці два слова.

- чи/мало, мимо/волі
- аби/хто, ні/в/кого
- з/над, жовто/гарячий
- так/то, хтозна/коли
- отож/то, немов/би

Відповідь: _____.

15

Укажіть всі цифри, на місці яких пишеться **НН**.

Кожна людина має право на життя. Це найважливіше з усіх людських прав. І воно пови(1)є поважатися іншими людьми й забезпечуватися суспільством. Якщо право людини на життя обмеже(2)є або не реалізова(3)є, то таке суспільство не може вважатися гума(4)им і досконалим. І людина в такому разі має право боротися за своє життя.

Відповідь: _____.

16

Розставте розділові знаки. Укажіть два речення, в яких потрібно поставити **ОДНУ** кому. Запишіть номери цих речень.

1) Під вікном у нас на травичці жабка мишка і півник жили в рукавичці.

2) Хтось наче наслав туман і на ліс і на сад і на нашу хату.

3) В теплий вирій летять восени журавлі а весною вертають.

4) Сонце було ласкавим до води дерев квітів і дівочої краси.

5) За лісом широкі поля поволі й лагідно спускалися вниз.

Відповідь: _____.

17

Розставте розділові знаки: укажіть цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Хустину кинувши на плечі (1) надівши плаття весняне (2) берізка вибігла надвечір (3) і жде чи вітру (4) чи мене.

Відповідь: _____.

18

Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Де забарився (1) ти (2) вчере (3) милий?

Відповідь: _____.

19

Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Так тихо (1) спокійно в зелених берегах (2) що хочеться сісти на човен (3) й поплисти.

Відповідь: _____.

20

Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Щастя подібне метелику (1) чим більше його ловиш (2) тим більше воно вислизає (3) але якщо ви перенесете свою увагу на інші речі (4) воно прийде (5) і тихенько сяде вам на плечі.

Відповідь: _____.

21

Знайдіть речення, у яких **кома ставиться** відповідно до одного й того ж правила пунктуації. Запишіть номери цих речень.

1) Кількість видимих на небі неозброєним оком зірок здається незліченним. 2) На думку вчених, одночасно в нашому полі зору буває не більше трьох тисяч зірок. 3) Зірки – це ті ж сонця. 4) Вони здаються нам блискучими точками – так далеко віддалені вони від Землі на неозорі відстані. 5) Ще в давнину люди помітили, що деякі групи яскравих зірок утворюють різні фігури. 6) Розділивши все небо на сузір'я, вчені склали зоряні карти. 7) Всі зірки, навіть найменші, були зачислені до того чи іншого сузір'я. 8) І розташування зірок в сузір'ях, і відстань їх один від одного здаються незмінними. 9) За розрахунками вчених, помітити рух зірок можна буде лише через десятки тисяч років. (3 посібника)

Відповідь: _____.

Прочитайте текст і виконайте завдання 22-27.

(1) Юрій Нечипоренко хотів бачити свого вчителя. (2) Він задовго до зустрічі уявляв собі, як поцілує натруджені руки Григорія Матвійовича,

але в той же час йому було якось соромно, ніяково через те, що от він, такий молодий, такий ще порівняно невинний, став відомим усьому світові, у той час як його вчителя знає тільки оце маленьке сонне місто на березі теплого моря.

(3) Але всі його побоювання пропали, як тільки він побачив Григорія Матвійовича. (4) Той зовсім не постарів і, здавалося, був ще бадьорішим, ніж кілька років тому, очі його сяяли молодо й радісно.

(5) – Ну що ж, – сказав він Нечипоренку, – пишаюся тобою, Юро. (6) Ти, може, й забув уже про свого вчителя, але я ще пам'ятаю, як будив тебе вдосвіта і вкладав у твої втомлені руки смичок. (7) Ти тепер лауреат, відомий музикант, але все ж я твій учитель, і ти мусиш ще раз, можливо, востаннє, позмагатися зі мною перед людьми, серед яких я прожив усе життя. (8) Ми будемо грати з тобою разом. (9) Згода?

(10) – Звичайно, – відповів йому Нечипоренко. (11) – Як ви скажете, так і буде, Григорію Матвійовичу.

(12) На цей не зовсім звичайний концерт зійшлося стільки людей, що невеличкий зал місцевого театру не вмістив і половини їх. (13) Першим виступав Нечипоренко. (14) Лауреат грав так, як мусить грати лауреат – не гірше й не краще, вітали його, як вітають у нас лауреатів – щиро й бурхливо. (15) Але ось одлунали останні оплески. (16) Нечипоренко зійшов зі сцени, сів у першому ряду і тим самим перетворився з виконавця у звичайного слухача.

(17) Завіса довго не одкривалася. (18) Коли ж нарешті вона розсунулася і Нечипоренко рвучко підвівся зі свого стільця, він побачив таке, від чого в нього перехопило подих.

(19) На сцені, вишикувавшись у п'ять рядів по вісім чоловік у кожному ряду, стояло сорок ще зовсім юних музикантів – хлопчиків і дівчаток – зі скрипками в руках. (20) У білих сорочечках і в білих блузках вони стояли тихо, непорушно, і всі дивилися на свого вчителя Григорія Матвійовича, який скромно притулився десь збоку.

(21) Усі присутні встали. (22) Ще мить – і мертву тишу розбив сплеск чіхось долонь, і шалені, нестримні овації заgrimіли в приміщенні.

(23) Учитель перемиг навіть без гри. (24) Коли в залі врешті запанувала тиша, Григорій Матвійович точним коротким рухом затиснув скрипку під підборіддям. (25) Найбільший критик не міг би зробити жодного зауваження, побачивши цих юних музикантів. (26) Центр ваги тіла – на ліву ступню, лікоть лівої руки – навпроти серця, гриф затиснутий великим пальцем, щоб не лягав на долоню – все так, як у найбездоганніших маестро.

(27) Потім Григорій Матвійович ледь помітно кивнув головою, і сорок смичків блиснули в повітрі й ударили по струнах, і струни

заплакали, а потім засміялися своїй силі й міцності і заспівали пісню, прекрасну й широку, як море. (28) Нечипоренко слухав до того багато прославлених квартетів, секстетів, був присутній на концертах, де виступали так звані унісопи, але таке він бачив уперше. (29) Це було торжество життя старого вчителя, торжество людської праці, це було те, що називають великим і хвилюючим словом – безсмертя...

(За П. Загребельним)

22

Які з висловлювань відповідають змісту тексту? Укажіть номери відповідей.

- 1) Григорій Матвійович був ще досить молодим учителем.
- 2) Учитель пишався Нечипоренком.
- 3) Усі присутні встали, коли Нечипоренко почав грати.
- 4) В учителя були найкращі учні, які грали на скрипці.
- 5) Концерт, на якому грали учні Григорія Матвійовича, був торжеством людської праці і торжеством життя самого вчителя.

Відповідь: _____.

23

Які з перерахованих тверджень є правильними? Укажіть номери відповідей.

- 1) Речення 1-2 містить опис.
- 2) Речення 3-11 містить розповідь.
- 3) Речення 12-16 містить роздум.
- 4) Речення 10 містить відповідь на питання.
- 5) У реченні 29 представлено роздум з елементами опису.

Відповідь: _____.

24

З 2 речення виписіть синоніми

Відповідь: _____.

25

Серед речень 3-5 знайдіть те, яке з'єднане з попереднім за допомогою вказівного займенника. Запишіть номер цього речення.

Відповідь: _____.

26

«Щоб передати усю глибину образу вчителя, автор використовує (А) _____ (натруджені руки, речення 2), (Б) _____ (побоювання пропали, речення 3), синтаксичні засоби виразності: (В) _____ (речення 5-10), (Г) _____ (речення 27)».

Список термінів:

- 1) порівняння
- 2) епітет
- 3) метонімія
- 4) метафора
- 5) ряди однорідних членів
- 6) прості речення
- 7) питальні речення
- 8) речення з відокремленими членами
- 9) діалог

Відповідь:

А	Б	В	Г

Не забудьте перенести всі відповіді у бланк відповідей №1 згідно з інструкцією щодо виконання роботи.

Частина 2

Для відповіді на це завдання використовуйте БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ №2.

27

Напишіть твір за прочитаним текстом.

Сформулюйте одну з проблем, поставлених автором тексту. Прокоментуйте сформульовану проблему. Введіть у коментар два приклади-ілюстрації з прочитаного тексту, які, на Вашу думку, важливі для розуміння проблеми вихідного тексту (уникайте надмірного цитування).

Сформулюйте позицію автора (оповідача). Напишіть, чи згодні або не згодні Ви з точкою зору автора прочитаного тексту. Поясніть чому. Свою думку аргументуйте, спираючись в першу чергу на читацький досвід, а також на знання і життєві спостереження (враховуються перші два аргументи).

Обсяг твору – не менше 150 слів.

Робота, написана без опори на прочитаний текст (не за даним текстом), не оцінюється. Якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів, то така робота оцінюється 0 балів.

Твір пишеться акуратно, розбірливим почерком.